

# JOGG-monitor 2023

Implementatie en ervaren opbrengsten van de JOGG-aanpak in gemeenten

Irma Huiberts, Jorien Slot-Heijs & Dorine Collard

Meer dan 200 gemeenten in Nederland implementeren de JOGG-aanpak. JOGG bouwt in deze gemeenten met een lokaal werknets aan een integrale aanpak om de leefomgeving van kinderen en jongeren gezonder te maken. Ieder lokaal JOGG-team implementeert de JOGG-aanpak op een andere manier, passend bij de lokale context.

Het doel van dit onderzoek was om inzichtelijk te krijgen wat JOGG-gemeenten lokaal bereikt hebben. Bijna alle JOGG-regisseurs hebben een online vragenlijst ingevuld. Via aanvullende gesprekken tussen accounthouders en lokale JOGG-teams hebben we informatie verkregen over overige ervaren opbrengsten en kansen voor de toekomst.

De resultaten in dit factsheet geven de ervaren opbrengsten van de JOGG-aanpak (inclusief KnGG) tot nu toe weer. De ontwikkelingen rondom het werknets, het integrale beleid en de gezonde omgeving kunnen we zo op langere termijn volgen. Daarnaast geeft het inzicht in kansen voor de JOGG-aanpak in de toekomst.

Neem voor meer informatie contact op met [Irma Huiberts](#).

212

JOGG-gemeenten in Nederland

43

JOGG-gemeenten ondersteunen kinderen met overgewicht via Kind naar Gezonder Gewicht (KnGG)



196 ingevulde vragenlijsten JOGG  
32 ingevulde vragenlijsten KnGG



142 gesprekken tussen accounthouders en lokale JOGG-teams

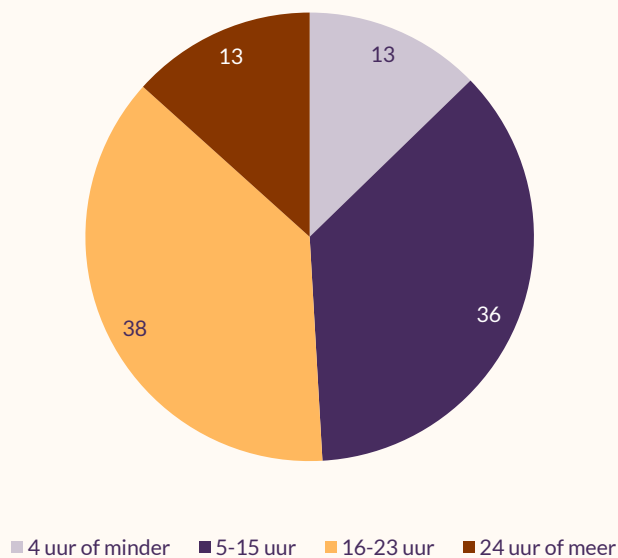
Dit factsheet is een samenvatting met de belangrijkste conclusies uit het uitgebreide onderzoeksrapport. De landelijke JOGG-organisatie gebruikt de inzichten om de aanpak door te ontwikkelen en goed onderbouwde ondersteuning te bieden aan de lokale JOGG-gemeenten.

# Implementatie



# Implementatie

**Figuur 1**  
**Aantal uren aanstelling regisseur (per week)**  
(in procenten, n=169)



Bron: vragenlijst JOGG-gemeenten, 2023, Mulier Instituut.

JOGG wordt meestal in de hele gemeente ingezet. 33 procent van de JOGG-gemeenten heeft bepaalde focuswijken.



## Verschillen in de inzet van JOGG teams

Regisseurs zijn vaak tussen de 5 en 23 uur aangesteld om de JOGG-aanpak uit te voeren (figuur 1). Ze combineren hun rol meestal met een andere functie, zoals adviseur gezondheidsbevordering of buurtsportcoach. De meeste JOGG-regisseurs zijn in dienst bij een sportbedrijf (38%) of de gemeente (25%) (niet in figuur).

Een groot deel van de projectleiders KnGG hebben maximaal 4 uur om hun werkzaamheden uit te voeren (47%). Anderen hebben 5-8 uur (35%) of 9-16 uur per week beschikbaar (18%). Projectleiders zijn met name werkzaam bij de GGD (47%) of gemeente (29%).

## Wisselingen in teams een uitdaging

Stabiliteit in het JOGG-team is belangrijk om de aanpak goed uit te kunnen voeren. In de praktijk is vaak sprake van wisselingen en daarmee van verlies van opgebouwde expertise. Dit belemmert de implementatie van de JOGG-aanpak en het behalen van resultaten.

### Driekwart van de gemeenten hebben een werkbudget

75 procent van de JOGG-gemeenten geeft aan (een klein) werkbudget te hebben om de aanpak uit te voeren (figuur 2). De gemeenten die dat niet hebben (11%), zien dat als belemmering.

De JOGG-aanpak wordt veelal gefinancierd vanuit subsidieregelingen. De brede SPUK<sup>1</sup> is daarom volgens regisseurs een kans om de JOGG-aanpak voort te zetten en uit te breiden.

### KnGG gemeenten in de startfase

In de meeste gemeenten die KnGG implementeren zijn 1 of 2 centrale zorgverleners werkzaam, die samen vaak nog minder dan 10 uur per week voor deze rol hebben.

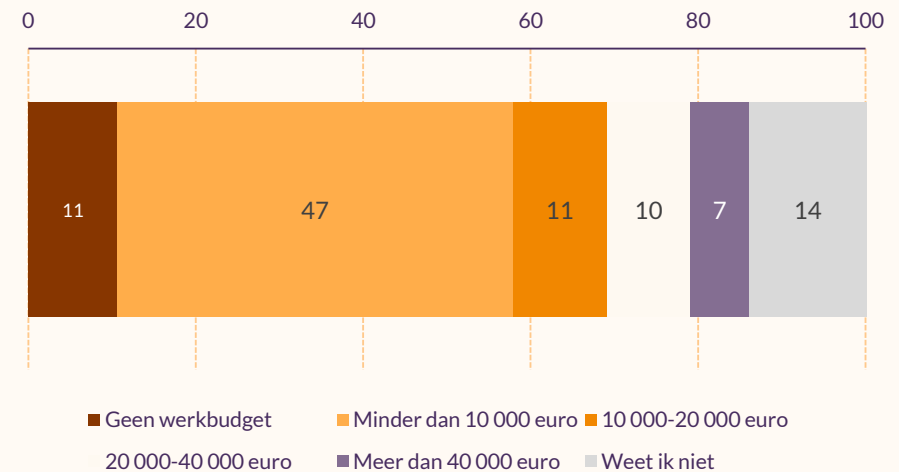
De meeste gemeenten staan nog in de startfase en begeleiden daarom nog niet veel kinderen en gezinnen. In ongeveer een kwart van de gemeenten worden meer dan 16 gezinnen begeleid, in de rest van de gemeenten is dat minder.

### Meer gemeenten willen aan de slag met KnGG

Twee derde van de JOGG-gemeenten ondersteunt kinderen met overgewicht via verschillende programma's (niet in figuur). Vaak doen ze dit met eigen lokale interventies. Veel JOGG-gemeenten die nog niet met KnGG werken, willen hier de komende jaren wel mee starten.

<sup>1</sup> Specifieke uitkering. Voor alle gemeenten beschikbaar gesteld voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis.

**Figuur 2**  
**Werkbudget voor de JOGG-aanpak per jaar**  
(in procenten, n=182)



Bron: vragenlijst JOGG-gemeenten, 2023, Mulier Instituut.

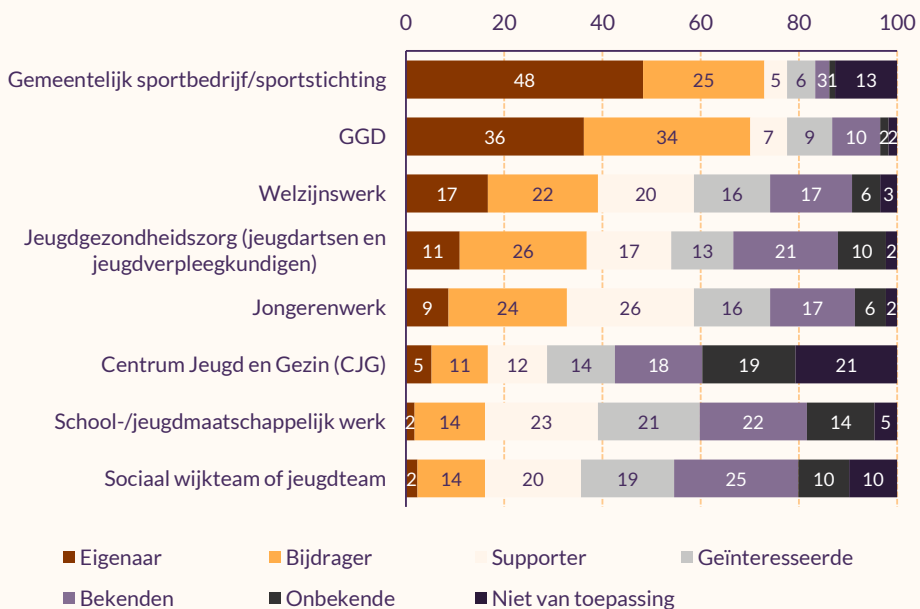


# Werknet en integraal beleid



# Werknet

**Figuur 3**  
**Mate van betrokkenheid van publieke organisaties bij de JOGG-aanpak**  
 (in procenten, n=178)



Bron: vragenlijst JOGG-gemeenten, 2023, Mulier Instituut.

## Gemeenten die langer met de JOGG-aanpak werken hebben een groter werknet en de betrokkenheid in het werknet is beter

Vooral publieke organisaties, zoals sportbedrijven of de GGD, dragen actief bij of laten eigenaarschap binnen de JOGG-aanpak zien (figuur 3).

Het werknet van gemeenten die al langer met de JOGG-aanpak werken, is groter en de betrokkenheid van organisaties is beter. JOGG-gemeenten hebben dus een groeiend en sterker wordend werknet.

Welke maatschappelijke en private partijen betrokken zijn in een werknet wisselt per gemeente. Succesvolle samenwerkingen die JOGG-gemeenten benoemen, naast samenwerking met het sportbedrijf en GGD, zijn bijvoorbeeld samenwerkingen met zorgprofessionals, voedselaanbieders, buurtcentra, natuurorganisaties en horeca.

## Eigenaarschap en private samenwerkingen vormen uitdaging

Een uitdaging binnen het werknet is het creëren van eigenaarschap bij de partners. Veel partners zijn slechts 'bekenden', 'geïnteresseerde' of 'supporter' van de JOGG-aanpak, maar het is lastig hen (structureel) te laten bijdragen aan de aanpak of (mede-)eigenaar te maken. Daarnaast is het opzetten van private samenwerkingen in sommige JOGG-gemeenten nog een uitdaging.

# Integraal beleid

## Sport en gezondheid goed betrokken

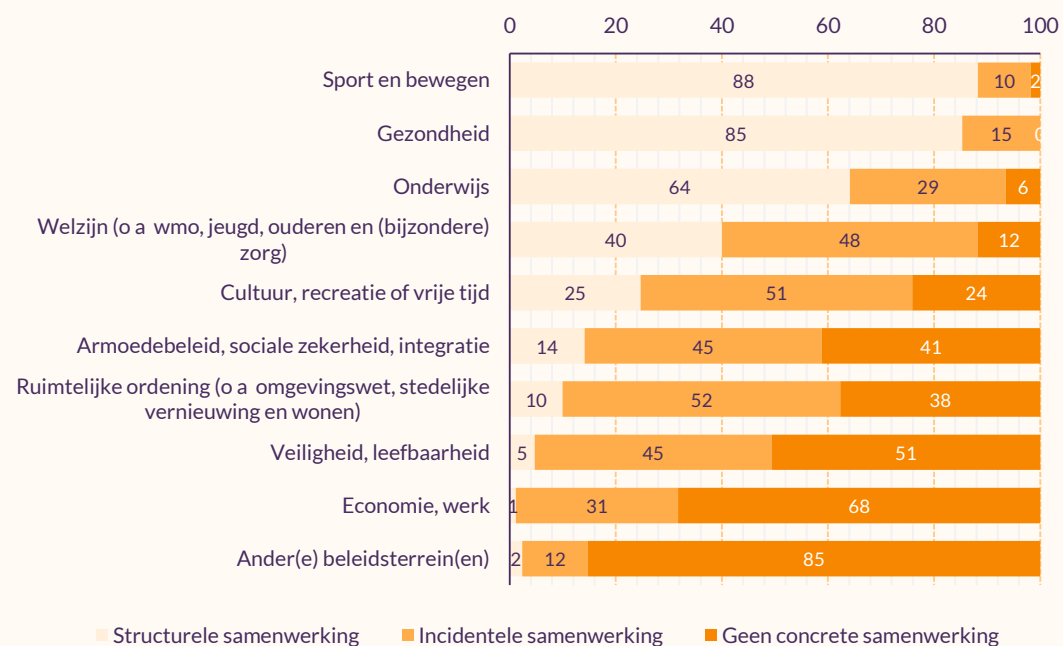
Rondom de ambities van een gezonde leefomgeving werken JOGG-gemeenten het meest structureel samen met de beleidsdomeinen gezondheid en sport/bewegen, en in enige mate met welzijn en onderwijs (figuur 4).

Met de andere beleidsdomeinen is er (nog) geen concrete samenwerking of is de samenwerking vaker incidenteel. JOGG-gemeenten hebben behoefte aan ondersteuning om andere beleidsterreinen te betrekken en politiek-bestuurlijk draagvlak te realiseren.

## Ruimtelijke ordening betrekken is een prioriteit

In het verbeteren van de (structurele) samenwerking met ruimtelijke ordening zien de JOGG-regisseurs de meeste kansen. Bijvoorbeeld in samenwerking rondom de omgevingsvisie, het evenementenbeleid en het speelruimtebeleid.

**Figuur 4**  
**Samenwerking JOGG-aanpak en beleidsdomeinen**  
(in procenten, n=174)



Bron: vragenlijst JOGG-gemeenten, 2023, Mulier Instituut.



# Gezonde omgeving





# School en kinderopvang

## Voeding en bewegen in beleid van kinderopvang

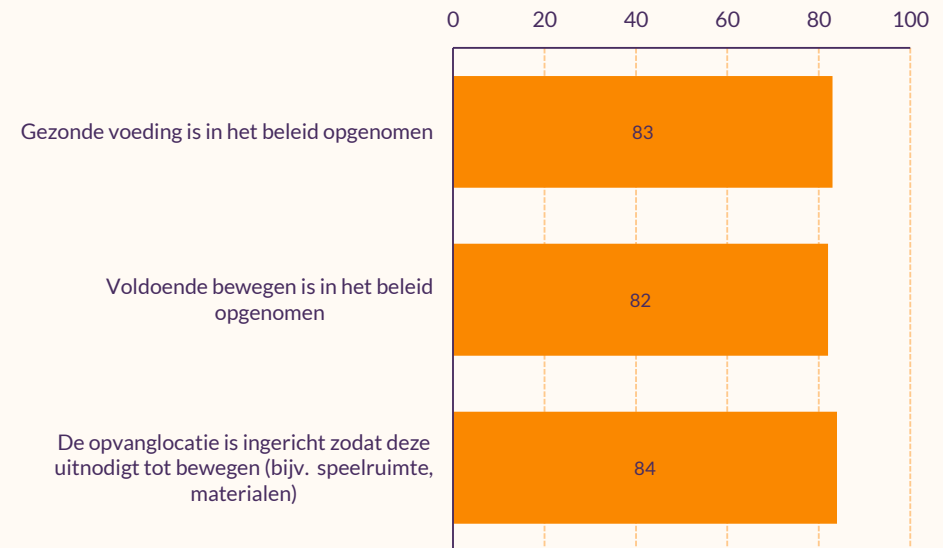
In de meeste JOGG-gemeenten zijn op minimaal de helft van de kinderopvanglocaties gezonde voeding (83%) en bewegen (82%) in beleid opgenomen (figuur 5). De betrokkenheid van de kinderopvang wordt door de JOGG-regisseurs regelmatig als succes benoemd. In gemeenten waar de JOGG-aanpak al langer wordt geïmplementeerd, is gezonde voeding en voldoende bewegen vaker opgenomen in beleid dan in gemeenten die de aanpak pas kort implementeren.

## Meer gemeenten zetten in op beweegbeleid op scholen dan voeding

Scholen zetten over het algemeen in op acties om bewegen te stimuleren en op acties om gezonde voeding te stimuleren (figuur 6 en 7). Hoe langer gemeenten de JOGG-aanpak implementeren, hoe vaker voeding en bewegen in het beleid van basisscholen en voortgezet onderwijs scholen zijn opgenomen.

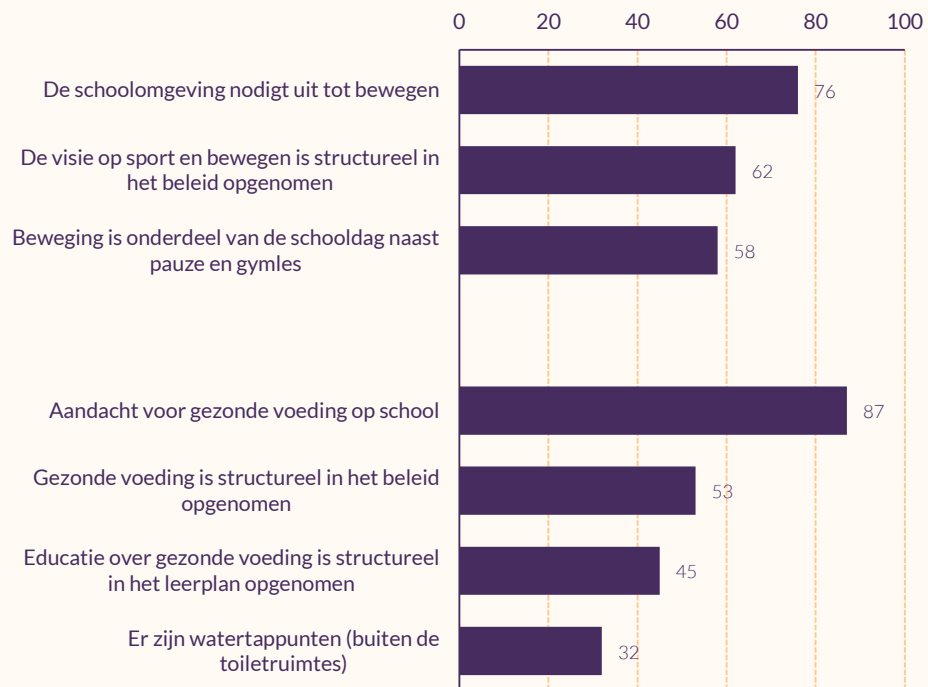
De helft van de gemeenten zet in beleid (heel) veel in op een veilige en beweegvriendelijke schoolomgeving. 17 procent zet in beleid in op een gezonde voedselomgeving rondom scholen (niet in figuur). Vaker dan met het basisonderwijs is het een uitdaging om samen te werken met scholen voor voortgezet onderwijs. Belemmeringen zijn tijd, capaciteit of prioriteit.

**Figuur 5**  
Percentage JOGG gemeenten waarbij minimaal de helft van de kinderopvanglocaties in de gemeente bepaalde acties inzet  
(in procenten, n=172)



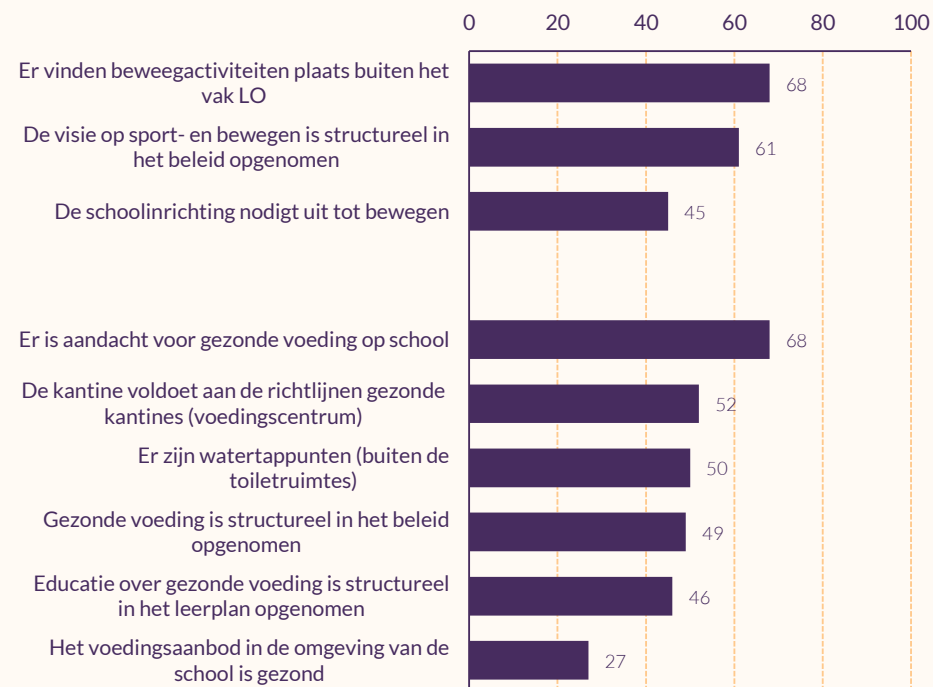
Bron: vragenlijst JOGG-gemeenten, 2023, Mulier Instituut.

**Figuur 6**  
**Percentage JOGG-gemeenten waarbij minimaal de helft van de primair onderwijs scholen bepaalde acties inzet op voeding en bewegen**  
 (in procenten, n=173)



Bron: vragenlijst JOGG-gemeenten, 2023, Mulier Instituut.

**Figuur 7**  
**Percentage JOGG-gemeenten waarbij minimaal de helft van de voortgezet onderwijs scholen bepaalde acties inzet op voeding en bewegen**  
 (in procenten, n=143)



Bron: vragenlijst JOGG-gemeenten, 2023, Mulier Instituut.

# Sport en buurt

## Sport



Gezonde sportkantines (49%) en verantwoord alcoholgebruik (54%) zijn regelmatig opgenomen in **gemeentelijk beleid** van JOGG-gemeenten.



In 59 procent van de JOGG-gemeenten is bij **sportevenementen** in de gemeenten aandacht voor gezonde keuzes in het voedingsaanbod. Met name bij evenementen op scholen of in de wijk en breedtesportevenementen.

## Kansen op sportverenigingen

Veel JOGG-gemeenten (81%) ervaren dat slechts een minderheid van de sportkantines in hun gemeente concreet inzet op een gezonder aanbod. Voor veel gemeenten is de inzet hierop wel een prioriteit. Hiervoor werken zij samen met JOGG-Teamfit. Regisseurs geven aan dat het moeilijk is om sportverenigingen mee te krijgen, omdat zij hier bijvoorbeeld hun rol niet in zien, geen capaciteit hebben of bang zijn voor omzetverlies (waarvan ze vaak financieel afhankelijk zijn).

## Buurt

JOGG-gemeenten laten op verschillende manieren zien dat zij aandacht hebben voor sporten en spelen in de openbare ruimte. Voorbeelden zijn de inrichting van een sport- of speelplek of watertappunten en het opstellen van speelruimtebeleid. JOGG-gemeenten willen structurelere stappen in deze omgeving gaan zetten. Dit blijkt ook uit de behoefte aan betere samenwerking met het domein openbare ruimte.



63 procent van de JOGG-regisseurs geeft aan dat het inrichten van een **gezonde fysieke leefomgeving** in hun gemeente prioriteit heeft.

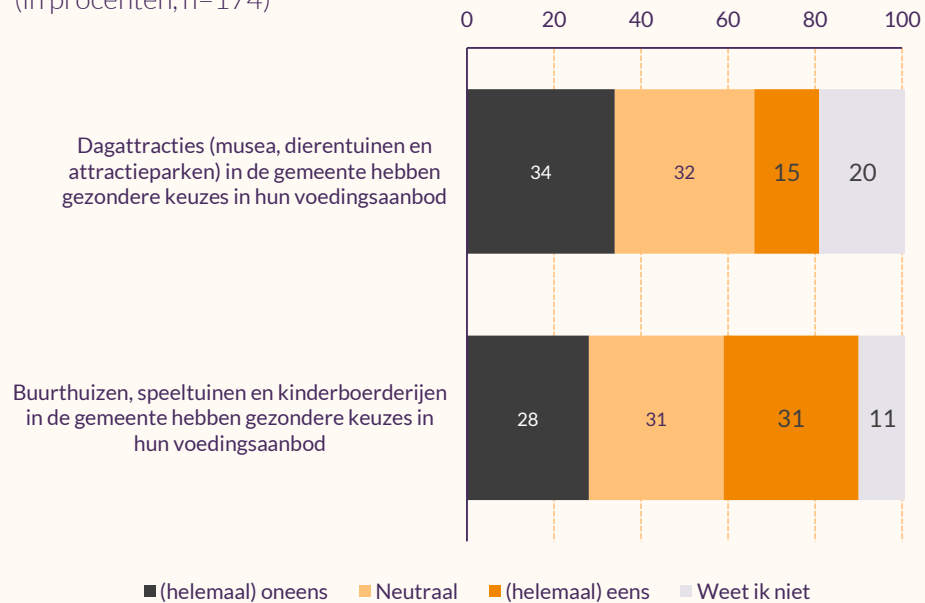


69 procent van de JOGG-regisseurs geeft aan dat er in hun gemeente aandacht is voor een beweegvriendelijke omgeving bij **gebiedsontwikkeling**.

# Vrije tijd en media

**Figuur 8**  
Percentage JOGG-gemeenten dat het eens is met stellingen over vrije tijd en buurt

(in procenten, n=174)



Bron: vragenlijst JOGG-gemeenten, 2023, Mulier Instituut.

## Gezonde voeding in vrijetijd domein

15 procent van de JOGG-gemeenten geeft aan dat dagattracties in hun gemeente gezondere keuzes in het voedingsaanbod hebben. In 31 procent van de JOGG-gemeenten geven regisseurs aan dat de buurthuizen, speeltuinen en kinderboerderijen een gezondere keuze in het voedselaanbod (figuur 8). Ongeveer een derde van de regisseurs geeft aan dat deze vrijetijdslocaties geen gezondere keuzes hebben. Een deel van de regisseurs weet het niet. Daarmee moeten gemeenten dus nog aan de slag.

## Mediawijsheid lastig thema

Sommige JOGG-gemeenten zetten ook in op mediawijsheid en mediaopvoeding (niet in figuur). In deze gemeenten leren ze kinderen om verantwoord om te gaan met media, bijvoorbeeld door hier op school aandacht aan te besteden. Veel regisseurs vinden het lastig om aan dit thema van de JOGG-aanpak te werken.



# Opbrengsten volgens JOGG-regisseurs

Naast de opbrengsten rondom het creëren van een werknnet, het versterken van de samenwerking en betrokkenheid van partners in het werknnet, het bevorderen van integraal beleid en het veranderen van de leefomgeving hebben de JOGG-regisseurs in de gesprekken diverse andere **lokale opbrengsten** benoemd, zoals:

- Succesvolle kook- en moestuinprojecten en smaaklessen
- Bijzondere samenwerkingen, bijvoorbeeld met sportwinkels of restaurants
- Naschoolse (beweeg)activiteiten
- Sportactiviteiten in de wijk
- Samenwerking met kinderen en jongeren
- Leefstijltasjes/ontbijttasjes
- Inzet op de gezonde werkvloer
- Voorlichting voor ouders
- Uitvoering van The Daily Mile, beweegroutes
- Inrichting van speel-/sportplekken in de gemeente, soms in samenwerking met kinderen of jongeren zelf
- Groene schoolpleinen
- Watertappunten
- Bewegend leren/Lekker Fit! op basisscholen
- Grote en succesvolle peuter4daagse

## Conclusie en kansen



# Conclusie en kansen

## **Gemeenten die de JOGG-aanpak langer inzetten hebben meer bereikt**

Het werknets van gemeenten die al langer met de JOGG-aanpak werken is groter en de betrokkenheid van organisaties in het werknets is beter. Partners leveren in deze gemeenten vaker zelf een bijdrage en tonen vaker eigenaarschap in plaats van slechts een 'geïnteresseerde' of 'supporter' te zijn.

## **Samenwerking met beleidsdomeinen, o.a. ruimtelijk ordening, kan beter**

Veel JOGG-gemeenten hebben een samenwerking met de beleidsdomeinen Sport en bewegen en Gezondheid. Andere beleidsdomeinen zoals ruimtelijke ordening zijn minder betrokken, waardoor er behoefte is aan ondersteuning om ook daar politiek-bestuurlijk draagvlak te realiseren. Daarnaast zijn met name publieke organisaties in gemeenten goed betrokken.

## **Gezonde omgeving op scholen goed, in buurt meer aandacht nodig**

In veel JOGG-gemeenten is bij minimaal de helft van de scholen en kinderopvanglocaties voeding en bewegen geborgd in beleid en wordt de omgeving zo ingericht dat die bewegen en gezonde voeding stimuleert. Er is steeds meer aandacht voor de omgeving buurt.

## **Kansen**

JOGG-gemeenten zien verschillende kansen voor de toekomst.

- Ten eerste het verbeteren van de betrokkenheid van partners binnen het werknets in de vorm van structurele bijdragen of eigenaarschap.
- Ten tweede liggen er kansen in het (beter) betrekken van private partijen en andere beleidsterreinen dan Sport en Gezondheid, zoals Ruimtelijke ordening.
- Ten derde heeft het stimuleren van gezonde voeding - door dit op te nemen in beleid en door een gezonde omgeving in te richten - bij sportverenigingen, evenementen, dagattracties, speeltuinen, kinderboerderijen en middelbare scholen nog aandacht nodig. Er zijn mooie voorbeelden, maar in sommige gemeenten zijn deze partijen lastiger te betrekken.
- Tot slot, (personeel)wisselingen binnen het JOGG-team en geen structurele werkbudgetten zijn belemmeringen bij het uitvoeren van de aanpak. De SPUK biedt de komende periode kansen om het werkbudget (structureel) te vergroten, de JOGG-aanpak beter te positioneren en aan de slag te gaan met Kind naar Gezond Gewicht (KnGG).



# Contact

**Irma Huiberts**

[i.huiberts@mulierinstituut.nl](mailto:i.huiberts@mulierinstituut.nl)

**Dorine Collard**

[d.collard@mulierinstituut.nl](mailto:d.collard@mulierinstituut.nl)

**Meer informatie? Neem contact op met JOGG**

[info@jogg.nl](mailto:info@jogg.nl)